DOMSTOLENS DOM
5. oktober 1988 *

I sag 53/87,

angående en anmodning, som tribunale civile e penale di Milano i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Consorzio italiano della componentistica di ricambio per autoveicoli (CICRA) og **Maxicar**

mod

Régie nationale des usines Renault,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-Traktatens artikler 30-36 og 86,

har

DOMSTOLEN,

sammensat af præsidenten Mackenzie Stuart, afdelingsformændene G. Bosco, O. Due og J. C. Moitinho de Almeida, dommerne T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, R. Joliet, T. F. O'Higgins og F. A. Schockweiler,

generaladvokat: J. Mischo
justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

under henvisning til de indlæg, der er indgivet af:

— sagsøgerne i hovedsagen, Consorzio italiano della componentistica di ricambio per autoveicoli og SpA Maxicar ved advokaterne Marino Bin, Fabio Bortolotti, Guido Colonna, Giorgio Floridia, Claudio Maria Prado og Enrico Radice,

* Processprog: Italiensk.

— sagsøgte i hovedsagen, Régie nationale des usines Renault ved advokaterne Mario Franzosi, Xavier Desjeux, Antoine Braun og Francis Herbert,

— den franske regering ved advokaterne Edwige Belliard og Philippe Pouzoulet som befuldmægtigede,

— Forbundsrepublikken Tysklands regering ved ministerialrat i Forbundsøkonomiministeriet Martin Seidel som befuldmægtiget,

— den spanske regering ved generaldirektøren for Coordinación Jurídica e Institucional Comunitaria Francisco Javier Conde de Saro og lederen af Servicio Jurídico del Estado ante el Tribunal de Justicia Rafael García-Valdecasas Fernández som befuldmægtigede,

— den italienske regering ved avvocato dello Stato Ivo M. Braguglia,

— Det Forenede Kongeriges regering ved H. R. L. Purse, Treasury Solicitors Department, som befuldmægtiget,

— Kommissionen ved Guiliano Marenco og Karen Banks som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 18. maj 1988,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 21. juni 1988,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 18. september 1986, indgået til Domstolen den 20. februar 1987, har tribunale civile e penale di Milano i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-Traktatens artikler 30-36 og 86 med henblik på at kunne afgøre, dels om det er i overensstemmelse med fællesskabsrettens regler om frie varebevægelser, at en national lovgivning giver adgang til at opnå mønsterbeskyttelse af karrosseridele til biler, dels hvorledes det misbrug, udøvelsen af en sådan ret under visse omstændigheder kan være udtryk for, skal bedømmes.

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag anlagt mod Régie nationale des usines Renault (herefter benævnt »Renault«) af Consorzio italiano della componentistica di ricambio per autoveicoli (herefter benævnt »Consorzio«) — en sammenslutning af en række italienske virksomheder, der fremstiller og sælger karrosserireservedele til biler — og selskabet Maxicar, der er et af Consorzios medlemmer.

3 Under sagen for den nationale domstol har Consorzio og Maxicar nedlagt påstand om, dels at de mønstre, Renault er indehaver af, erklæres ugyldige, for så vidt som mønstrene vedrører enkeltdele til automobilkarrosserier, der ikke i sig selv har nogen æstetisk værdi, dels at det fastslås, at fremstilling og markedsføring af uoriginale reservedele ikke er en overtrædelse af de nationale bestemmelser om illoyal konkurrence. Renault har på sin side nedlagt påstand om, at det statueres, at sagsøgerne gør indgreb i mønsterretten.

4 Den nationale domstol har anført, at der efter italiensk ret kan opnås mønsterbeskyttelse for karrosseridele til automobiler, men at udøvelsen af de enerettigheder, der følger af mønsterbeskyttelsen, i det foreliggende tilfælde synes at være i strid med Traktatens regler.

5 I den forbindelse har den nationale domstol anført, at rettighedshaveren allerede får vederlag for sin indsats i kraft af eneretten til karrosseriet som helhed, og at en beskyttelse af enkelte karrosseridele derfor er uberettiget. Den nationale domstol har tilføjet, at Renault, som naturligvis modtager en del af forbrugernes bestillinger på enkeltdele til biler af egen fabrikation, indtager en monopolstilling, der sætter virksomheden i stand til at udelukke konkurrencen fra de uafhængige reservedelsproducenters side, samtidig med at den opretholder et højt prisniveau.

6 Efter den nationale domstols opfattelse følger det heraf, at Renaults mønsterbeskyttelse kan udgøre et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af handelen med reservedele mellem medlemsstaterne, jfr. Traktatens artikel 36, og at den herved opnåede monopolstilling eventuelt kan være omfattet af Traktatens artikel 86.

7 På denne baggrund har den nationale domstol besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal EØF-Traktatens artikler 30-36 fortolkes således, at de er til hinder for, at indehaveren af en mønsterret[1], som er registreret i en medlemsstat, gør den hertil svarende eneret gældende med henblik på at forbyde tredjemand at tilvirke og sælge enkeltdele, samt at eksportere dem til en anden medlemsstat, når disse enkeltdele tilsammen udgør karrosseriet til et automobil, der allerede er bragt på markedet, dvs. er bestemt til salg som reservedele til det pågældende automobil?

2) Kan Traktatens artikel 86 bringes i anvendelse med henblik på at forbyde misbrug af den dominerende stilling, hver enkelt automobilproducent indtager på markedet for reservedele til biler af egen fabrikation, når misbruget består i, at automobilproducenten ved hjælp af mønsterregistreringen søger at udelukke konkurrencen fra uafhængige reservedelsvirksomheders side?«

1 — O. a.: I italiensk ret opnås beskyttelsen af smagsmønstre til dels i henhold til reglerne om patenter.

8 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder og hovedsagens retlige baggrund samt retsforhandlingernes forløb og de indlæg, der er indgivet til Domstolen, henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

Spørgsmål 1

9 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at de uafhængige reservedelsproducenter har påberåbt sig reglerne om frie varebevægelser med henblik på at opnå, at den nationale domstol undlader at anvende national lovgivning om industrielle ejendomsrettigheder, hvorefter en automobilproducent ved mønsterregistrering kan opnå beskyttelse for visse reservedele til biler af egen fabrikation. De uafhængige reservedelsproducenter har herved villet gardere sig mod, at de ved sagsanlæg om mønsterretsindgreb forhindres i at tilvirke enkeltdele, der er omfattet af eneretten, med henblik på at sælge dem på det indenlandske marked eller eksportmarkederne, eller får forbud mod at indføre beskyttede enkeltdele fra andre medlemsstater, hvor delene er fremstillet uden mønsterhaverens samtykke.

10 Indledningsvis bemærkes, som Domstolen har fastslået i dom af 14. september 1982 (Keurkoop, 144/81, Sml. s. 2853) vedrørende beskyttelse af mønstre, at fastsættelsen af betingelserne for og de nærmere regler om beskyttelse af mønstre på fællesskabsrettens nuværende udviklingstrin, og da der ikke er tilvejebragt ensartethed inden for Fællesskabets rammer eller er sket en tilnærmelse af lovgivningerne, henhører under national lovgivning. Det tilkommer den nationale lovgivende myndighed at fastlægge, hvilke produkter beskyttelsen kan omfatte, selv når produkterne indgår i en helhed, der allerede er beskyttet som sådan.

11 Det bemærkes endvidere, at den ret, indehaveren af et beskyttet mønster har til at modsætte sig, at andre fremstiller produkter, der er omfattet af mønsterretten, med henblik på at sælge dem på det indenlandske marked eller eksportmarkederne, eller til at forhindre indførsel af sådanne produkter, som er fremstillet i andre medlemsstater uden mønsterhaverens samtykke, udgør enerettens egentlige indhold. At hindre anvendelsen af den nationale lovgivning under sådanne omstændigheder ville være det samme som at drage selve enerettens eksistens i tvivl.

12 Det skal endvidere bemærkes, at i henhold til artikel 36 er det tilladt at opretholde restriktioner vedrørende indførsel eller udførsel, som er begrundet i hensynet til beskyttelse af industriel og kommerciel ejendomsret, i det omfang restriktionerne hverken udgør et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem medlemsstaterne. Hvad det angår, skal det blot bemærkes, at det fremgår af sagens akter, at den eneret, der i henhold til den nationale lovgivning indrømmes indehavere af mønsterretten til automobilkarrosseridele uden forskel kan gøres gældende over for reservedelsproducenter i indlandet og importører af reservedele, der er fremstillet i andre medlemsstater, og at den nationale lovgiving ikke tager sigte på at give indenlandske produkter en fortrinsstilling i forhold til produkter med oprindelse i andre medlemsstater.

13 Herefter findes det første spørgsmål, den nationale ret har stillet, at måtte besvares med, at reglerne om frie varebevægelser ikke er til hinder for at anvende en national lovgivning, hvorefter en automobilproducent, der er indehaver af en mønsterret til reservedele til automobiler af egen fabrikation, har ret til at forbyde andre at tilvirke beskyttede enkeltdele med henblik på at sælge dem på det indenlandske marked eller eksportere dem, eller til at forhindre indførsel fra andre medlemsstater af beskyttede enkeltdele, som er fremstillet dér uden automobilproducentens samtykke.

Spørgsmål 2

14 Den nationale domstols andet spørgsmål går i det væsentlige ud på, om en mønsterregistrering af enkeltdele til automobilkarrosserier og udøvelsen af den heraf følgende eneret udgør et misbrug af en dominerende stilling som omhandlet i Traktatens artikel 86.

15 Indledningsvis bemærkes, at den omstændighed, at der i henhold til loven opnås en eneret, som går ud på, at rettighedshaveren kan forhindre, at andre uhjemlet fremstiller og sælger de beskyttede produkter, ikke i sig selv kan betragtes som et misbrug, hvorved konkurrencen søges udelukket.

16 Udøvelsen af eneretten kan være omfattet af forbudet i artikel 86, hvis den fører til, at en virksomhed, der indtager en dominerende stilling, handler på en måde, der er udtryk for misbrug, f. eks. hvis den vilkårligt nægter at levere reservedele til selvstændige reparationsværksteder, fastsætter urimeligt høje reservedelspriser eller beslutter ikke længere at fremstille reservedele til en bestemt model, selv om der stadig findes et stort antal biler af denne model, forudsat at en sådan adfærd kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater.

17 Specielt med hensyn til prisforskellen mellem de reservedele, der sælges af automobilproducenten, og dem, der sælges af uafhængige producenter, bemærkes, at det følger af Domstolens praksis (dom af 29. februar 1968, 24/67, Parke, Davis and Co., Sml. 1965-1968, s. 457), at den omstændighed, at prisen for de førstnævnte produkter er højere end for de sidstnævnte, ikke nødvendigvis udgør et misbrug, idet indehaveren af en mønsterret med rette kan gøre krav på et vederlag for de udgifter, han har afholdt med henblik på at udarbejde det registrerede mønster.

18 Under disse omstændigheder findes det andet spørgsmål, der er forelagt af den nationale ret, at måtte besvares med,

— at en mønsterregistrering af enkeltdele til automobilkarrosserier ikke i sig selv udgør et misbrug af en dominerende stilling som omhandlet i Traktatens artikel 86;

— at udøvelsen af eneretten i henhold til sådanne mønstre kan være omfattet af forbudet i Traktatens artikel 86, hvis den fører til, at en virksomhed, der indtager en dominerende stilling, handler på en måde, der er udtryk for misbrug, f. eks. hvis den vilkårligt nægter at levere reservedele til selvstændige reparationsværksteder, fastsætter urimeligt høje reservedelspriser eller beslutter ikke længere at fremstille reservedele til en bestemt model, selv om der stadig findes et stort antal biler af denne model, forudsat at en sådan adfærd kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater.

Sagens omkostninger

19 De udgifter, der er afholdt af Forbundsrepublikken Tysklands regering, den franske regering, den spanske regering, Det Forenede Kongeriges regering, den italienske regering og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale domstol, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af tribunale civile e penale di Milano ved kendelse af 18. september 1986, for ret:

1) Reglerne om frie varebevægelser er ikke til hinder for at anvende en national lovgivning, hvorefter en automobilproducent, der er indehaver af en mønsterret til reservedele til automobiler af egen fabrikation, har ret til at forbyde andre at tilvirke beskyttede enkeltdele med henblik på at sælge dem på det indenlandske marked eller eksportere dem, eller til at forhindre indførsel fra andre medlemsstater af beskyttede enkeltdele, som er fremstillet dér uden automobilproducentens samtykke.

2) En mønsterregistrering af enkeltdele til automobilkarrosserier udgør ikke i sig selv et misbrug af en dominerende stilling som omhandlet i Traktatens artikel 86; udøvelsen af eneretten i henhold til sådanne mønstre kan være omfattet af forbudet i Traktatens artikel 86, hvis den fører til, at en virksomhed, der indtager en dominerende stilling, handler på en måde, der er udtryk for misbrug,

f.eks. hvis den vilkårligt nægter at levere reservedele til selvstændige reparationsværksteder, fastsætter urimeligt høje reservedelspriser eller beslutter ikke længere at fremstille reservedele til en bestemt model, selv om der stadig findes et stort antal biler af denne model, forudsat at en sådan adfærd kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater.

Mackenzie Stuart Bosco Due Moitinho de Almeida Koopmans

Everling Bahlmann Galmot Joliet O'Higgins Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 5. oktober 1988.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

A. J. Mackenzie Stuart
Præsident